

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет / інститут **Педагогічний**

Кафедра **педагогіки початкової школи**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТНОПСИХОЛОГІЯ

Освітня програма **013 Початкова освіта**
першого (бакалаврського) рівня

Спеціальність **013 Початкова освіта**

Галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки початкової освіти
Протокол №14 від “ 9 ” червня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Етнопсихологія
Освітня програма	«Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Спеціалізація (за наявності)	-
Спеціальність	013 Початкова освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	основна
Курс / семестр	3 курс, II семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 18 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 54 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу: забезпечити професійну підготовку бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта, які оволодіють системою загальнотеоретичних та практико-орієнтованих знань, умінь і навичок щодо усвідомлення національно-психологічних властивостей людини певної етнічної культури, її ментальності; розуміння соціально-психологічних механізмів творення і розвитку нації та психічних ознак етносу; дізнаються про становлення та розвиток етнопсихології як науки; напрями сучасних етнопсихологічних досліджень; психологію міжетнічних стосунків; мовні, діалектні відмінності етносів; етнопсихологічні функції культури; набудуть умінь проводити соціально-психологічний аналіз міжетнічних відносин, визначати особливості впливу етнічного статусу особистості на її світосприйняття.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у здобувачів вищої освіти **компетентностей**, зокрема:

Інтегральної компетентності – здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальних компетентностей:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальних (фахових) компетентностей:

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у здобувачів вищої освіти **програмних результатів навчання** відповідно до освітньої програми «Початкова освіта» перший (бакалаврський) рівень:

ПР-01 – організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-03 – критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР-05 – організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПР-06 – інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та

трансформувати їх у різні форми.

ПР-07 – планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Сутність основних понять етнопсихології (лекція, практичне заняття)	Оволодіти знаннями про етнічну психологію як галузь психологічної науки; визначити об'єкт, предмет та завдання етнопсихології; засвоїти принципи, функції та методи дослідження етнопсихології; розкрити сутність основних понять етнопсихології; розглянути зв'язок етнопсихології з іншими науками; систематизувати знання про зародження етнопсихології в історії та філософії (Геродот, Гіппократ, Дж. Віко та ін.); обґрунтувати етнопсихологічний аспект у філософських дослідженнях епохи Просвітництва (Ш. Монтеск'є, Д. Юм); проаналізувати основні напрями розвитку сучасної етнопсихології.	Питання, тести, творчі завдання
2.	Основні етнопсихологічні ознаки нації (лекція, практичне заняття)	Розкрити соціально-психологічну сутність поняття «нація»; систематизувати знання із становлення та розвитку теорій нації; розширити знання про ментальність як інтегральну етнопсихологічну ознаку нації; обґрунтувати поняття етнічної маргінальності.	Питання, тести, творчі завдання
3.	Культура як об'єкт відродження і втілення національної психології (лекція, практичне заняття)	Оволодіти знаннями про культуру як психологічне поняття; визначити чинники розвитку культури; розкрити функції культури; обґрунтувати взаємозв'язок між культурою та етносом; проаналізувати основні етнопсихологічні підходи до вивчення культур; розширити знання про народні звичаї як психологічне явище та національний культурний спадок.	Питання, тести, творчі завдання
4.	Розвиток етнічної ідентичності (лекція, практичне заняття)	Засвоїти інформацію про поняття та етапи становлення етнічної ідентичності; обґрунтувати стратегії підтримання етнічної ідентичності; проаналізувати проблему зміни етнічної ідентичності; усвідомити вплив соціального контексту на формування етнічної ідентичності.	Питання, тести, творчі завдання

5.	Етнічна свідомість та самосвідомість (лекція, практичне заняття)	Розуміти сутність понять «етнічної свідомості» й «етнічної самосвідомості»; розкрити структуру та функції етнічної самосвідомості; систематизувати знання про національну свідомість та її складові; оволодіти знаннями про національну самосвідомість і національні почуття.	Питання, тести, творчі завдання
6.	Національно-культурна специфіка мовленнєвого спілкування (лекція, практичне заняття)	Оволодіти знаннями про національну специфіку мовленнєвого спілкування як об'єкта наукового дослідження; засвоїти класифікацію національно-культурних чинників спілкування; розрізняти етнічні відмінності у мовленнєвому спілкуванні.	Питання, тести, творчі завдання
7.	Етнічні традиції та ділове спілкування (лекція, практичне заняття)	Оволодіти знаннями про мовознавчі дослідження етнічної самобутності; визначити діловий етикет у різних країнах; проаналізувати особливості британського та американського ділового стилю; проаналізувати ділове співробітництво у Франції; систематизувати знання про мову ділового спілкування в Німеччині, Японії, Китаї, Швеції, Італії.	Питання, тести, творчі завдання
8.	Етнопсихологія українців (лекція, практичне заняття)	Визначити психологічні особливості українського етносу; систематизувати знання про український менталітет, сім'ю і формування українського національного характеру; визначити екологічний чинник формування української свідомості; визначити вплив історичних та релігійних чинників на формування української самосвідомості; проаналізувати українські родинні цінності.	Питання, тести, творчі завдання
9.	Етнічні конфлікти: чинники виникнення та шляхи врегулювання	Визначити сутність поняття «етнічні конфлікти» та форми їх прояву; проаналізувати теорії виникнення етнічних конфліктів; розглянути види та стадії етнічних конфліктів; обґрунтувати чинники та шляхи врегулювання етнічних конфліктів.	

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	45
Контрольна робота	5
Самостійна робота	10

Індивідуальне завдання	10
Залік	30
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																		Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Лекції																			-
Семінарські з-тя		5		5		5		5		5		5		5		5		5	45
Контрольна робота																	5		5
Самостійна р-та														10					10
Індивідуальні завдання										5						5			10
Залік																		30	30
Всього за тиждень		5		5		5		5		5	5	5		15		10	5	35	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
-----------------------------------	--

Література:

- Гнатенко П. І. Український національний характер. Київ. 1994.
- Данилюк І. В. Історія психології в Україні: Західні регіони (остання чверть XIX – перша половина XX століття). Київ, 2002. 37–57.
- Євтух В.Б. Український етнос: структура і характер взаємодії з навколишнім середовищем. Вісник АН України. 1993. №10. 56–69.
- Куєвда В. Психологічні ретроспекції української етнокультурної моделі: монографія. Кіровоград, 2013. 104 с.
- Кульчицький О. Риси характерології українського народу. Енциклопедія українознавства. Загальна частина: у 2 т. Інститут української археографії та джерелознавства НАН України. Київ, 1995. Т.2. С.708–718.
- Лисий І.Я. Менталітет і духовна культура українців. Філософська і соціологічна думка. 1995. №11-12. 37–60.
- Лозова О.М. Методологія психосемантичних досліджень етносу: монографія. Київ: ВД «Слово», 2011.
- Львовичкіна А.М. Етнопсихологія: навч. посіб. Київ: МАУП, 2002, 20-21.
- Пірен М. Етнопсихологічні процеси у сучасній Україні. Київ, 1999. 326 с.
- Пірен М. Основи етнопсихології: підручник, Київ, 1996. 245 с.
- Пірен М.І. Етнопсихологія: підручник. Рек. МОН. Київ: Університет «Україна», 2011. 326 с.
- Савицька О.В., Співак О.В. Етнопсихологія: навч. посібник. Рек. МОН. Київ: Каравела, 2011. 264 с.
- Степко М.Т. Буття етносу: витоки, сучасність, перспективи (філософсько-методологічний аналіз). Київ: Товариство «Знання» КОО, 1998. 251 с.
- Фурман А. Психокультура української ментальності. Тернопіль, 2011. 168с.
- Етнопсихологія: навч. посібн. для студентів спеціальності «Початкова освіта. Практична психологія». Автор-упорядник О.П. Цюняк. Івано-Франківськ: ЯРИНА, 2017. 132 с.
- Цюняк О.П. Етнопсихологія: навчальний посібник для студентів спеціальності «Початкова освіта. Практична психологія». Івано-Франківськ: «ЯРИНА», 2018, 132 с.
- Цюняк О.П. Етнопсихологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи

студентів. Івано-Франківськ: Видавель Кушнір Г. М., 2020. 76 с.

18. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. Київ, Знання, 2006. 342 с.

Додаткова

19. Боришевський М.Й. Національна самосвідомість та ідентифікація громадян як чинник демократичних перетворень в українському суспільстві. Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. Київ: Український центр політичного менеджменту, 2003. С.138–144.

20. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть? Київ: Знання. України, 1991, 240 с.

21. Ярема Я. Українська духовність в її історично-культурних виявах. Збірник «Перший український педагогічний конгрес 1935 р.». Львів, 1938. С.16–88.

Інформаційні ресурси

22. Етнопсихологія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

23. Кордоцентризм URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

24. Львовичкіна А. М. Етнопсихологія : навчальний посібник URL: <http://subject.com.ua/pdf/180.pdf>

25. Нація. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Нація>.

26. Нація. Енциклопедія історії України, Т. 7: Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во «Наукова думка», 2010., URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Natsiia> .

27. Савицька О. В. Етнопсихологія : навчальний посібник. URL: <http://westudents.com.ua/knigi/501-etnopsihologya-savitska-ov.html>.

28. Тест Кеттелла. URL: <http://psycabi.net/testy/293-16-faktornyj-lichnostnyj-oprosnik-r-b-ketella-metodika-mnogofaktornyj-oprosnik-ketella-test-ketella-187-voprov-test-ketella-16-pf>.

7. Контактна інформація

Кафедра	<i>педагогіки початкової освіти.</i> вул.Бандери,1, каб.308 м. Івано-Франківськ. Сайт: https://kppo.pnu.edu.ua/ Email:kppo@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Цюняк Оксана Петрівна , доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти
Контактна інформація викладача	oksana.tsiuniak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Здобувачам вищої освіти необхідно дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки їх порушення, що визначаються Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ .
Пропуски занять (відпрацювання)	Відвідування занять є важливою складовою освітнього процесу у ЗВО. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

	<p>Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Відпрацювання пропущених занять відбувається у формі індивідуальної бесіди під час годин, відведених на консультування студентів. Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2.</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Результати виконання завдань самостійної роботи перевіряються на кожному практичному занятті. За завдання, яке виконане пізніше встановленого термін знімаються бали (2 бали).</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	-
Додаткові бали	-
Неформальна освіта	-

Викладач

Цюняк Оксана Петрівна